

og er Noget, som paa mange Maader kan være skiftet til at nedbryde Agtelsen for det borgerlige Samsfund og til at fremkalde nogen Misfjendelse af, at Sandheden er Noget, der i og for sig fra et rent borgerligt Synspunkt har sin Betydning, og som ikke skal hente den udelukkende fra en religiøs Betræftelse. Jeg ser altsaa ikke rettere, end at, naar man veier de Hensigtsmæssighedsgrunde, der kunde tale for og imod, er der særdeles mange og gylbige Grunde, der baade fra Religionens og Samsfundets Side kunne gjøres gjældende for en Afstillelse paa dette Omraade.

De ærede Forslagsstillere til det foreliggende Forslag ville altsaa se, at det er saa langt fra, at jeg har Noget imod, at vi faae en almindelig Ed under den Form, som de have foreslaaet, nemlig under Udtrykket: „Jeg sværger!“ at jeg tværtimod med største Beredvillighed og med Anerkjendelse af, at det vilde være et stort Fremskridt, ville kunne slutte mig til en saadan Form. Saa snart de ærede Medlemmer skaffe os en Justitsminister, der gaar ind paa det, skal jeg sikkert ikke mangle ved en saadan Reform, men den Reform, de hyde os her, kan jeg sandelig ikke være med til. At vi, naar vi endelig skulle til at foretage en almindelig Reform af Odens i vort Samsfund, saa ikke skulde komme videre end til det, som de ærede Medlemmer her foreslaa, nemlig ikke videre end til en Nød-Ed, nu 30 Aar efter, at vi have faaet Grundloven indført her i Landet med dens § 79, at vi ikke skulde være videre, end vi vare den 13de April 1851, da vi indførte borgerligt Egtestab ligeledes som en Nødvielse, en Undtagelsesbestemmelse, det tror jeg ikke, thi jeg tror, at, dersom man erkjender, at det borgerlige Samsfund har Krav paa at faae sine egne borgerlige Handlinger udførte ud fra sine egne Forudsætninger, saa bør det anerkjendes fuldt og helt ud, saa bør vi, ligesom vi paa Wielsens Omraade bør stræbe hen efter en ren og almindelig borgerlig Vielse, paa Odens Omraade ikke standse, førend vi faae en for alle Borgere almindelig Edsformular. Jeg forstaar ikke den ærede Ordførers Betragtninger om, at Mindretallet skal høre sig for Flerparten eller Flerparten for Mindretallet, det ligger helt udenfor eller ved Siden af denne Forhandling. Her er ikke Tale om, at Flerparten eller Mindretallet skal høre sig, men her er Tale om, at Alle skulle høre sig i en fælles Erkjendelse af, at det Borgerlige paa, hvad det Borgerlige har Krav paa, og det Rikelige, hvad det har Krav paa, saa at vi endelig engang komme til en Afstilling af disse Ting, som ikke have Noget med hinanden at gjøre, da det jo kun i alle Retninger kan føre til Fordærvelse, naar vi fastholde Sammenblandingen. Her ikke Tale om Flerpart eller Mindretal, men kun om et fælles almindeligt Krav, og kun forsaavidt de ærede Forslagsstillere ville stille sig

paa dette Standpunkt, kun forsaavidt sætter jeg Pris paa den Reform, de have foreslaaet; som Nød-Ed vil jeg ikke være med dertil. Jeg tror, at det er noget i høi Grad Fordærveligt, naar vi i saadanne rent borgerlige Forhold ville bringe Sækskiftelsen blandt os til Gylbighed. Jo mere vi kunne holde den borte, desto bedre, jeg tror, at det netop vil være skiftet til at styrke den borgerlige Samsfundsfølelse her i Landet, naar man paa alle saadanne Omraader holder de Modsetninger ude, som ikke have Noget der at gjøre. Jeg ser heller ikke, hvem det er, som Forslagsstillerne ville tilfredsstille ved det Forslag, de her have forelagt. De Konfessionelle kan det umulig være, thi det, som den ærede Justitsminister dertil anførte, forekommer mig at være fuldkommen uimodsigeligt. Naar den ærede Justitsminister sagde, at de Konfessionelle dog have Krav paa at blive stillede lige med dem, der staa udenfor Konfessionerne, synes jeg ikke, at det kan beskrives; naar vi her indføre en Ed, som er borgerlig, og de, der staa udenfor Konfessionerne, ere berettigede til med fuld Troværdighed, Gylbighed og borgerlig Virkning at benytte denne Ed, saa synes det mig, at de Konfessionelle med stor Ret kunne sige: Hvorfor da af os fordrer en anden og yderligere Ed end den, den, der fordrer af dem, der ikke ere vore Meningsfæller paa dette Omraade? Denne Betragtning er ogsaa bleven gjort gjældende, jeg har netop set den fra theologisk Side i „Danst Kirke-tidende“, hvor en Professor har udtalt sig i den Retning. Han sagde, at han fra sit Stade maatte fordrer, at de Konfessionelle idetmindste bleve stillede lige med Fritænkterne. Jeg tror, at dette „idetmindste“ har ingen Steder hjemme, men at vi maa erjende, at de have ubetinget Krav paa at blive stillede lige med Andre, at det ikke er muligt at hævde en borgerlig Ed for Nogle og samtidig stille yderligere Fordringer til Andre. De Konfessionelle kunne altsaa ikke føle sig tilfredse ved de Herrers Forslag, Kirken som Institution kan heller ikke sætte synnerlig Pris derpaa, thi naar Kirken til forskjelligs Lider har onstet at blande sig i de borgerlige Anliggender, er det, fordi den har troet, at den derved skulde vinde en særegen Styrke og Glands, men det kan den ikke noget Dieblit tænke, naar vi have en borgerlig Form paa den ene Side og en kirke-lig paa den anden, og Loven siger, at det ene er ligesaa godt som det Andet. Det, Kirken altsaa skulde vinde under en saadan Situation, forekommer mig meget tvivlsomt; men hvilke Andre ville de Herrer tilfredsstille? Fritænkterne? Ja, de have jo stillet meget ringe Krav, der er ikke stillet nogen Fordring fra deres Side, og der er jo heller ikke nogen særlig Trang paa det Omraade, forsaavidt man tænker paa de aabenbare,